

SAMENVATTING REKENKAMERONDERZOEK

Handhaving in de openbare ruimte

Het onderwerp

De rekenkamer Amersfoort heeft onderzoek gedaan naar handhaving in de openbare ruimte door Buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's). De boa's in Amersfoort houden zich onder meer bezig met de handhaving van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV), de Drank- en Horecawet (DHW) en de parkeerverordening.

De centrale vraag

Hoe functioneert de inzet van boa's bij handhaving in de openbare ruimte, wat zijn de ervaringen van inwoners daarmee en hoe verloopt de samenwerking met de burgemeester, de politie en andere organisaties?

De onderzoeksuitkomsten

Inzet van boa's in de openbare ruimte

De inzet van de boa's in de openbare ruimte functioneert over het algemeen goed. Per jaar behandelen boa's duizenden meldingen. Daarnaast voeren zij veel toezichtsacties uit eigen beweging uit. In het uitvoeringsbeleid worden prioriteiten gesteld en wordt door het college jaarlijks een top-10 met daarbij prioriteitsdoelstellingen

Foto: Simon Lamme

opgenomen. In vergelijking met andere gemeenten heeft Amersfoort het beleid wat betreft het aanbrengen van een prioritering goed op orde. De boa's bepalen in grote mate zelf welke onderwerpen en meldingen prioriteit hebben. Zij blijken het soms lastig te vinden om de handhavingsthema's uit de top-10 op te pakken. Omdat de beschikbare tijd te beperkt is om alle thema's op te pakken, laten de meeste boa's hun dagelijkse werkzaamheden met name afhangen van het soort en aantal meldingen dat binnen komt en de zaken die ze zelf in de wijk zien. De

boa's gedragen zich daarmee als 'street-level bureaucrats', die de ruimte in hun taakuitvoering opzoeken en afwegingen maken die passen bij de voorliggende situatie. Uit het onderzoek blijkt echter dat een groot deel van de meldingen die de boa's jaarlijks afhandelen

Achtergrond informatie

Doel

Het verhelderen en in kaart brengen van:

- de wijze waarop de inzet van boa's functioneert;
- de wijze waarop de samenwerking van boa's met de burgemeester, de politie en andere organisaties verloopt;
- de ervaringen van inwoners met toezicht en handhaving door boa's.

Scope

Domein van de openbare ruimte in 2018, 2019 en de eerste helft van 2020.

Buiten scope

De overige domeinen waarbinnen boa's actief zijn (milieu, welzijn en infrastructuur, onderwijs, openbaar vervoer, werk, inkomen en zorg en generieke opsporing).

Normenkader

De bevindingen uit het onderzoek worden getoetst aan de volgende normen:

- De gemeente beschikt over een strategische visie.

voor komt in de top-10. Voor wat betreft de afhandeling van meldingen geldt dan ook dat de boa's de handhavingsthema's van de top-10 wel oppakken.

Samenwerking met andere organisaties

De boa's werken samen met diverse ketenpartners, zoals de politie en jongerenwerkers. In de praktijk blijken de boa's en de politie tevreden over die samenwerking. Met name boa's en wijkagenten weten elkaar te vinden en trekken regelmatig samen op in de wijk. Ook zijn de boa's en de politie tevreden over de wijze waarop in noodsituaties ondersteuning wordt geleverd. De gezamenlijke briefing wordt door de boa's en de politie als positief ervaren. Het contact tussen beide

Foto: Simon Lamme

partijen kan wel worden verbeterd en nieuwe werkafspraken dienen (nog) te worden vastgelegd. Boa's werken ook samen met jongerenwerkers. Met name de wijkboa's en jongerenwerkers onderhouden contact met elkaar en die samenwerking wordt als positief ervaren.

Ervaringen van inwoners

De ervaringen van inwoners met het optreden van de boa's zijn over het algemeen goed. De meerderheid van de inwoners vindt de aanwezigheid van boa's op straat belangrijk, omdat het hen een gevoel van veiligheid geeft. De meeste inwoners zijn dan ook positief over het imago van boa's. Zij vinden dat boa's over het algemeen respectvol optreden, behulpzaam, betrokken en onpartijdig zijn en kennis van zaken hebben. Wel vindt een groot deel van de inwoners dat boa's nog zichtbaarder in de wijk aanwezig zouden kunnen zijn en strenger moeten optreden tegen overtredingen.

Op basis van dit onderzoek kan worden vastgesteld dat sprake lijkt van een goed werkbare praktijk. Beleid en uitvoering sluiten goed op elkaar aan; via evaluatie en terugkoppeling wordt jaarlijks het uitvoeringsprogramma herijkt. De boa's geven zelf ook aan het stelsel

- In het beleid worden concrete prioriteiten gesteld.
- Vastgelegd is welke rollen boa's bij de handhaving hebben.
- De uitvoering van het beleid wordt geëvalueerd.
- Belangrijke ontwikkelingen zijn meegenomen bij opstellingen/ herziening van beleid.
- De raad is betrokken bij de handhaving door boa's in de openbare ruimte.
- De uitvoering vindt plaats conform het vastgestelde beleid.
- De vastgestelde handhavingsprioriteit en zijn in de praktijk leidend voor de uitvoering.
- Boa's zijn voldoende toegerust.
- Het huidige stelsel is toekomstbestendig.
- Er zijn duidelijke samenwerkingsafspraken gemaakt en deze zijn schriftelijk vastgelegd.
- De samenwerking verloopt naar tevredenheid van boa's en de andere organisaties.
- Inwoners zijn bekend met de werkzaamheden van boa's in de openbare ruimte.
- De ervaringen van inwoners met het handhavende optreden van boa's zijn positief.

werkbaar te vinden. Er is wel een aantal aandachtspunten te noemen. Dan gaat het om de discussie die ook landelijk speelt over de veiligheid van de boa's en hun uitrusting. Ook het contact met ketenpartners behoeft aandacht. Daarnaast is de continuïteit in personele zin een belangrijk aandachtspunt voor de toekomstbestendigheid van het huidige stelsel; het aantal boa's dat nog maar kort bij de gemeente is groter dan het aantal boa's dat al langere tijd werkzaam is in Amersfoort. Hierdoor komt de organisatie er niet aan toe om een verdiepingsslag te maken, terwijl een verdere professionalisering gewenst is, alleen al vanwege het takenpakket dat door de jaren heen uitgebreider is geworden.

De aanbevelingen

De rekenkamer vindt dat de resultaten uit het onderzoek een positief beeld geven over de inzet en het werk van boa's in de gemeente. De rekenkamer komt naar aanleiding van het onderzoek tot een aantal aanbevelingen.

1. Ondersteun boa's in het primair handhaven op door het bestuur gestelde prioriteiten, zodat het handhaven op incidenten minder vaak *toevallig* aansluit bij prioriteiten, en boa's hun werk doen vanuit een visie en vooraf gestelde kaders, gedragen door gemeentebestuur en management.
2. Onderken op managementniveau het belang van elkaar kennen en gekend worden; maak afspraken met samenwerkingspartners over hoe om te gaan met wisselingen in teams.
3. Richt een proces in waarbij het doorzetten en de afhandeling van meldingen beter wordt uitgelijnd (denk aan termijn van doorzetten en afhandeling) en geborgd (terugkoppeling aan melder).
4. Maak met samenwerkingspartners, zoals politie en jongerenwerkers, afspraken over het delen van informatie. Leg de afspraken schriftelijk vast, en herijk deze afspraken jaarlijks.
5. Ondanks dat motie in 2019 is verworpen lijkt er toch aanleiding om met boa's een gesprek te voeren over uitbreiding van de uitrusting (bijvoorbeeld standaard bodycam en wapenstok). Breng de behoefte en voor- en nadelen in beeld van de uitbreiding van geweldsmiddelen en neem onderbouwd een besluit over eventuele uitbreiding. Dit omdat er uit het onderzoek geen eenduidig beeld kan worden gegeven.
6. Gezien het grote verloop is het goed om dit nader te onderzoeken en waar nodig voorwaarden te formuleren om boa's langere tijd te binden en te behouden.

Aanpak

- Deskresearch
- 12 interviews en groepsgesprekken
- Enquête onder boa's
- Enquête onder inwoners via AmersfoortPanel

Gesproken met

- Boa's
- Burgemeester
- Wethouder
- Ambtenaren
- Jongerenwerkers
- Politie

Uitvoering

 Rekenkamer
AMERSFOORT

pro facta